

Motion till riksdagen 2009/10:So374

av **Betty Malmberg (m)**

Vårdkontrakt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att underlätta psykiskt sjuka personers återgång till sitt normala liv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fördelen med s.k. vårdkontrakt eller motsvarande i vården av psykiskt sjuka.

Motivering

När någon blir psykiskt sjuk påverkar det alla i omgivningen. Familj och vänner mår dåligt och känner sig maktlösa eftersom de inte längre kan kommunicera med den sjuke. Då det gäller vuxna personer som insjuknar blir situationen många gånger än värre. Vårdens viktiga skyldigheter om tystnadsplikt och skydd av den sjukes integritet gäller ju också gentemot familjen i händelse av att en närstående blir sjuk. Det innebär att en vuxen person som lider av psykisk ohälsa under vårdperioden många gånger kan bli ställd helt ensam utan kontaktnät och förankring med världen utanför vårdinstitutionens väggar eftersom det ofta är just de närmast anhöriga och vännerna som den sjuke vänder sig emot i samband med insjuknandet. Närstående tvingas åse sjukdomen smygande ta kontroll över personens tankevärld utan att kunna gripa in. En person på väg in i en psykisk kollaps är ytterst sällan mottaglig för att skriva in sig frivilligt, och så länge tvångsvård inte är uppenbart påkallat, kan den sjuke hinna spoliera såväl sin ekonomi som annat i sitt liv. Mer måste göras för att mildra konsekvenserna mellan sjuka och friska perioder för personer som lider av återkommande skov av psykisk ohälsa.

Regeringen har glädjande nog satsat mycket resurser för att fokusera på psykvården men att förbättra vården handlar inte bara om bristen på ekonomiska resurser. Lika viktigt är att vården av personer med psykisk ohälsa ges

Fel! Okänt namn på

ur ett perspektiv som ska underlätta individens återgång till sitt normala liv. Då är det också viktigt att den sjuke kommer under vård tidigt, innan sjukdomen har eskalerat alltför kraftigt. Men då kan det bli problem. Ett exempel på det är den personliga integriteten. Det är naturligtvis en viktig och självklar del i alla sammanhang, inte minst inom vården. Men då det gäller psykiskt sjuka med återkommande psykiska skov är det framför allt viktigt att visa respekt för individens åsikter och önskemål under perioderna som frisk.

Det finns personer som försöker mildra de negativa effekterna av eventuellt nya sjukperioder genom olika typer av skriftliga handlingar. Mest känt är kanske så kallade nätverkskontrakt som sluts mellan personen själv, närstående samt vården och som syftar till att den sjuke snabbt ska få behandling då de närstående finner det påkallat, även om den sjuke inte accepterar det just då. Kontrakten har dock ingen formell betydelse vid ett insjuknande, utan vårdpersonal kan lika gärna bortse från dem. Det är inte rätt och det är respektlöst mot den som på så sätt har försökt att få bättre kontroll på sin situation.

Ett annat exempel är personer som för att skydda sig skriftligt dokumenterar att till exempel mobiltelefonen ska tas om hand i händelse av att denne får ett nytt skov. Detta behöver dock inte heller behandlande vårdpersonal respektera i händelse av att den sjuke i det läget skulle opponera sig mot att telefonen tas ifrån henne/honom. Socialstyrelsens riktlinjer väger nämligen tyngre då den uttalat att det skulle innebära ett allt för stort ingrepp i vederbörandes integritet att ta ifrån en patient dennes mobiltelefon.

Detta är säkert en rimlig bedömning under normala omständigheter, men då det gäller personer med psykisk ohälsa gäller det ju att respektera dennes tankar som frisk, och inte då dennes tankar är helt förvirrade och osammanhängande. Socialstyrelsens riktlinjer på området bör därför ändras.

Det är också viktigt att vårdens rutiner kring tystnadsplikten då det gäller vuxna med psykisk ohälsa ändras. Familjen måste där ges en självklar rätt att bistå med upplysningar, underrättas om en vuxen anhörig flyttas till en annan vårdinstitution, ta del av sjukdomstillståndet hos den anhörige etcetra. Anhöriga och vänner är en resurs i vården och det gäller också då någon drabbats av psykisk sjukdom.

Stockholm den 1 oktober 2009

Betty Malmberg (m)